

REDACTOR:
DR. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUDEȚUL ALBA DE JOS

MANUSCRISELE NU SE
INAPOIAZĂ.

Unirea

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 40 Lei

Pe 6 luni . . . 20 Lei

Pe 3 luni . . . 12 Lei

Numărul 1 Leu

Pentru inserate se plătește 2 lei de șir garmond. La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate.

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

Momente.

Principiile democrației sincere, cari tot mai mult devin o realitate a vieții de toate zilele, au sfărmat sub foarte multe raporturi, și să sperăm pentru totdeauna, ideologia zidului despărțitor dintre deosebitele clase sociale. Faptul acesta este un adevărat titlu de mândrie al bisericii creștine, un triumf al ideilor propovăduite cu atâta putere de dumnezeescul ei întemciilor. Și dacă biserica s'a nuzuit și în trecut să înfăptuiască după puțină nivelarea deosebirilor sociale create de spiritul vremii, cu atât mai mult va putea și va trebui să lucreze în direcția aceasta de acum înainte. Cheia situației o dă acum contactul nemijlocit și direct dela om la om, și de aceea ne bucurăm din inimă, că arhierii bisericii noastre au început să pogoare mai des de pe tronul arhieresc, luând, prin vizitațiile canonice atât de importante, atingere cât mai apropiată cu turma cuvântătoare pe cari o conduc. Incepute odată, ele vor trebui repetate mereu, pentruca prin bogata semănătură, care se poate face cu aceste prilejuri, binele și adevărul să biruiască de nou asupra răului și a minciunii, cari au început să prindă rădăcini destul de afunde.

* * *

Un alt moment, care ne face să privim cu încredere în viitorul bisericii noastre este grija mai deosebită de învățământul religios. Instrucția religioasă a tinerimei este temeiul unic al vieții creștinești adevărate, practicante, din vrăsta bărbăției, fără de care biserica nicidecum nu se va putea mândri cu rezultate simțite. S'a catehizat la noi și până acum, dar nu pe întreaga linie și mai ales nu cu acea grija pe care o compoartă această latură a vieții noastre bisericești. De acum, că pentru îndrumarea învățământului religios din întreaga provincia mitropolitană avem o comisiune unitară centrală, că pentru controlul efectiv al catehizării este iminentă înființarea inspectoratelor catehetice, și că literatura catehetică a început să umplă golurile, cari s'au simțit pe acest teren, înseamnă, că am început să ne dăm seama de importanța chestiunii și că vom să muncim așa cum se cere. Inceputul e bun, și atunci rezultatul nu poate să ne facă rușine!

* * *

De altfel, de acum înainte se cere pe toate terenele vieții noastre bisericești o muncă pozitivă, inspirată de o adevărată iubire de neam. De sus până jos trebuie să ne punem la muncă cu toții, căutând cu în locul vorbelor frumoase, să punem faptele concrete, cari să atingă nemijlocit scopul în serviciul căruia stăm. Vieța bisericească a Apusului latin și catolic, cu care tot mai des ajungem acum în contact, trebuie să ne fie pururea o pildă de imitat a felului cum trebuie să gândim, să vorbim și să muncim în spiritul adevăratei biserici a Domnului. O înviore a vieții noastre bisericești contribuie neapărat la consolidarea neamului și a țării iubite — și pentru aceasta nici o jertfă nu poate fi socotită prea mare.

Dela Vizant cetire.

(=) Încă nu s'a uscat bine cerneala din cunoscutele broșuri-pamflete ale Sibiiului și iată că din aceeași bibliotecă a „bunului păstor“ dela Sibiu, apare o nouă broșură neiscălită, care se intitulează: *Schisma românească sau „Unirea cu Roma“*.

Pamfletele mai vechi au avut ca teză convertirea noastră a uniilor prin acțiune directă asupra credincioșilor și cu deosebire a preoțimii bisericii noastre. De aceea s'au și trimis tuturor parohiilor noastre, crezându-se, se pare, că unirea cu Roma este atât de puțin consolidată, încât ajunge un atac concentric, dat de „autoritatea“ unui membru al academiei române în combinație cu „insinuarea“ perfidă a unui cuvios „părinte“, pentruca, în urma sgomotului ce se va produce, numai decât să cadă, ca prin minune, zidurile Ierichonului nostru.

Dar zidurile nu au căzut, căci atacul a fost respins cu vigoare, cauzând chiar pierderi însemnate celor ce au crezut că pot să-l pună la cale. Și nu ne gândim aici la cheltuielile avute, căci pentru acoperirea lor se vor mai găsi poate fonduri prin cele ministere, dar socotim ca o pierdere reală slăbirea și chiar compromitere unor puteri, a căror rezervă trebuia ținută pentru vremuri mai bune. În schimb, cetatea noastră s'a întărit, pentrucă în ceasul primejdiei s'a sunat goarna pentru o mobilizare generală și atâția dintre fiii Sionului nostru, cari, ca ieri, nu mult se preocupau de apărarea cetății, sunt astăzi gata, ca unul, să între în primele șiruri de luptă împotriva tuturor, cari cred că pot să incalce și cel mai mic drept al bisericii noastre. Și această schimbare poate înă nu este un câștig pentru ceice au venit să ne atace.

„Bunul păstor“ dela Sibiu are de sigur o bogată colecție de „documente ale vremii“, compusă din răspunsurile ce nu se pun în fe-reastră, trimise din partea preoților noștri, pentrucă numai așa ne putem explica o schimbare atât de repentină a frontului, schimbare cuprinsă în șirele tipărite în noua broșură: „*că mai curând își va schimba Dunărea cursul, decât ca neofitii Romei să vină de bună voia lor în ogașele ortodoxiei!*“

Dar Sibiiul nu și-a schimbat în urma eșecului suferit decât frontul. Mentalitatea a rămas tot cea veche; ideile Vizanțului s'au instăpânit acolo mult mai puternice decât ca ele să se poată schimba de astăzi pe mâine. „Nu mă vreți voi“ și-au zis cu Lăpușneanu ceice „nu-și pot odihni oasele“ până nu ne vor aduce „în ogașele ortodoxiei“, — „vă vreau eu pe voi!“ Dacă voi „neofitii“ Romei nu veniți de bună voia noastră în tovarășia noastră, a celor cu „invechite“ apucături din Vizant, avem să vă aducem cu puterea... **statului român ortodox!**

Zis și făcut! Broșura de care ne ocupăm are ca teză convertirea noastră cu ajutorul puterii de stat. Se spune doar lămurit, că „dacă biserica ortodoxă... și-a dat tot concursul său la rotunjirea hotarelor politice, va fi de datoria statului român să revanșeze acest serviciu patriotic al bisericii naționale... și să-i deie tot concursul pentru restabilirea unității sufletești în sinul neamului“.

Și pentru a-l putea determina la acest pas patriotic, noul pamflet al „bunului păstor“, care desigur s'a trimis tuturor cari dețin azi vre-o fărâma a puterii de stat, debitează pe cele vre-o 50 de pagini ale hârtiei răbdătoare atâtea ineptii, câte mai rar ni-s'a dat să putem vedea adunate într'una. Cu excepția câtorva din ele, pe cari se încearcă, cu aceeași păcătoasă tendință, o obiectivă argumentare pe temei de date statistice, nu este pagină care să nu băjbe de cele mai ordinare epitețe și de cele mai sfruntate neadevăruri la adresa bisericii noastre și a întregului catolicism. Dela epitețele gratuite de „intolerant“ și „agresiv spirit seectar“, cari ar caracteriza biserica noastră, zămislită prin „satanice momeli“ — „în patul nelegiuit“ al Habsburgilor cu Curia papală, și trecând peste „ravagiile“ pe cari le-a produs această „rușinoasă și brutală meteahnă străină“, până la afirmația stupidă, că biserica noastră „s'a pus de-a dreptul în serviciul înființării de școli de stat și comunale, pentru a nu-și pierde credincioșii, de răul sarcinilor școlare“ și chiar până la revoltătoarea insinuare de pe pagina primă a acestui pamflet, că „o parte din România uniți ar trage, cel puțin uneori, în afară de jugul îndatoririlor de împlinit pentru grabnica consolidare politică a țării, nu este gamă pe care să nu se insulte un trecut atât de luminos și de rodnic pentru viața națională a poporului român, cum este acela al bisericii noastre. Și toate acestea pentruca în numele lor, să se poată apoi cere dela statul român, să zdrobească cu puterea de stat, ceea ce ortodoxismul tolerant și nesectar nu poate să facă cu „armele adevărului veșnic“. Sub titlul „*Ce-i de făcut?*“, se dă apoi, pe nu mai puțin decât 10 pagini, și refeta, cum ar trebui să se procedeze, cuprinzând în ea tot ce numai poate produce un creier saturat de ura neputincioasă a Vizanțului fanariot...

Dar ajunge atâtea! Șirele de mai sus sunt suficiente și pentru revoltă și pentru distracție. Mai ales, că noua fază a atacurilor dela Sibiu nu trebuie să ne agite prea mult, câtă vreme biserica noastră, conștie de putere ce reprezintă privește aceste svârcoliri cu mila ce-ți inspiră orice apariție patologică. „Bunul păstor“ dela Sibiu e bolnav și să sperăm, că boala lui nu este spre moarte. Câteva injecții dela ministerul cultelor pot să-l trezească din tâlbăceala ce l-a cuprins și să-l facă chiar sănătos.

Di Dr. Petre Ionescu, care cunoaște atât de bine sistemul de ieri al guvernului ungar, și care a știut să se amestece în faimoasa

chestiune cu „Glasul Unirii“, va avea poate de spus un cuvânt și pentru potolirea acestor friguri periculoase și atunci... Sibiul s'a mântuit, „însă ca prin foc“.

Dacă însă, Doamne ferește, măriții domni dela culte vor crede, că pot să vină acum cu un ordin, prin care să impună Ordinariatelor noastre recomandarea acestei broșuri „mântuitoare de țară“, — atunci vom mai avea de spus un cuvânt.

Dar numai atunci!

Episcopia noastră din Cluj. Din prilejul vizitației canonice făcute Dumineca trecută de I. Preasfințitul mitropolit Vasile în Cluj, o delegație a intelectualilor noștri de acolo, condusă de d. Dr. Romul Boilă profesor universitar, a arătat pâr. mitropolit dorința unanimă a Clujului unit *de-a se inființa în Cluj a episcopiei a bisericii noastre.* Inființarea ei, a spus d. Boilă este un postulat de ordin național, dar și o chestiune de prestigiu ca biserica noastră să aibă aici în capitala Ardealului, în apropierea universității, o forță-rează a culturii creștinești și românești.

Pâr. Mitropolit a răspuns, că *episcopia dorită se va face, pentru că trebuie să se facă.*

Ceeace am cerut de atâtea ori, și ceeace eram siguri, că nu poate să nu se împlinească, iată se confirmă acum prin cuvântul autorizat al șefului bisericii noastre. Spunându-se acest cuvânt chiar în centrul Clujului, și mai întâi acolo, înseamnă că Escolența Sa, care are se vede de mult deplina asigurare a cercurilor competente, a voit să facă Clujenilor o plăcută surpriză. Pentru noi ea este o bucurie, cu atâta mai mare, cu cât prin ea se confirmă în chip nu se poate mai strălucit misiunea înaltă hărăzită acestei biserici în sinul neamului nostru.

Faxit Deus!

Iarăși cateheza din București. În urma repetitelor intervenții din partea mitropoliei noastre, ministerul cultelor avisează acum, la sfârșitul lui Septembrie și după ce noul an școlar s'a început în cadrele dispozițiilor revoltătoare din anul trecut, că a inter-

venit la ministerul instrucției „cerând cu insistență să binevoiască a lua toate măsurile ca elevii și elevele gr.-cat. dela școlile statului să nu fie obligați mai departe (ce rușine, că până acum au putut să fie obligați!) a urma cursurile de religie cu profesorii ortodoksi ai liceelor statului, ci cu paroh-protopopul gr.-catholic al Bucureștilor“.

Oricât de târziu ar veni această intervenție ne bucurăm de ea, dar am vrea să știm, că și *ministerul instrucției a luat în sfârșit măsurile cari i-se cer dela culte.* Și pentru ca ele să nu mai întârzie încă un an, iată îl vestim că vom urmări chestiunea foarte de aproape și că nu va avea pace de noi până când măsurile cerute nu se vor fi luat *pe față* și nu în secret, cu ordine date fără număr, cari oricând să poată a nu fi împlinite, cum avem știre că s'a făcut până acuma.

Chestiunea instrucției religioase este o chestiune de viață a bisericii noastre și nu vom suferi nici oand, că în materia aceasta drepturile de cari se bucură în lumea întreagă și cea mai neînsemnată minoritate religioasă, să fie nesocotite și încălcate cu apucături bizantine, cari ar fi timpul să înceteze odată pe întreaga linie.

Câmpul libertății.

Puține locuri avem noi Români, atât de scumpe și de sfinte, ca *Blajul, acest leagăn strălucit al deșteptării noastre naționale,* așezat în inima frumosului Ardeal, la împreunarea celor două Târnave.

Câte amintiri nu se leagă de acest loc! Nu e peatră, nu e mormânt, nu e arbore, nu e colț de stradă ori de grădină, nu e câmp, nu e lac, care să nu-și aibă povestea sa indușoătoare. Blajul e în adevăr o Romă mică.

Aici, se zice, că ar fi fost bătut până la sânge mitropolitul martir, Sava II. Brancovici, fiindcă n'a voit să boteze în legea românească căteii principelui calvin, Mihai Apafi. Aici a mutat centrul bisericii românești unite cu Roma vladica Inochentie Micu, punând temelie *celor mai vechi școli românești de pretutindeni:*

școlilor dela Blaj, deschise de urmașul său Petru Pavel Aron, din Bistra munților apuseni, arhierul cu viață sfântă, în anul 1754. Aici au trăit și au muncit episcopi harnici și binefăcători ca Atanasie Rednic, Grigorie Maior, Ioan Bob, Ioan Lemeni, Alexandru Șterca Șuluțiu, Ioan Vancea și alții. Aici au fost dascăli mai întâi marii învățați cunoscuți de toată lumea: Samoilă Micu-Clain, Gheorghe Șincai, Petru Maior. Aici Simion Bărnuțiu, Aron Pumnul, Timoteiu Cipariu, Ion Micu Moldovanu, Augustin Bunea, Vasile Hossu ș. a. Aici au învățat carte, între multe mii de elevi și eleve, și un Samuil Vulcan, episcop la Oradea mare, întemeietorul liceului din Beius, un Ioan Budai Deleanu, scriitorul vestitei „Țiganiada“, un Ioan Maiorescu, apostolul românismului în trei țări române, un Alexandru Papiu Ilarian, fost ministru și membru al Academiei Române, un Andreiu și Iacob Mureșianu, redeşepătorii Românilor din Brașov și cel dintâiu prin „Resunetul“ său, iar al doilea prin scrisul său inimos și plin de putere la „Gazeta Transilvaniei“ chiar al tuturor Românilor, George Barițiu, marele gazetar și istoric, Nicolae Popea, episcopul dela Caransebeș de mai târziu ș. a. Inșuș marele nostru poet, Mihail Eminescu, s'a simțit atras un moment de farmecul acestui orașel de școale.

Unde mai pui apoi „*câmpul libertății*“, ce se întinde pe malul drept al Târnavei mari lângă Blaj, unde, sub președinția episcopilor Lemeni și Șaguna, 40.000 de Români s'au adunat în 3/15 Maiu 1848 să audă cuvântul fruntașilor noștri de atunci: Simion Bărnuțiu, Alexandru Papiu Ilarian, Timoteiu Cipariu, George Barițiu, Puscariu ș. a. și unde au venit Moții în frunte cu regele Munților, Avram Iancu, cântând: „Astăzi cu bucurie Românilor veniți, Pe Iancu în câmpie, Cu toți să-l urmăriți“, iar în timpul din urmă neuitatul șoim al Ardealului, aviatorul Vlaicu, aici a ținut să sboare mai întâi în văzduh, punând întreaga lume în uimire cu îndrăsneala geniului său tehnic la 1911, din prilejul adunării generale a Asociațiunii ținută în acest orașel.

Atară de școli și biserici, cruci și morminte simple nu este nimic ce să vorbească

□ □ Foia „Unirii“. □ □

Sfântul Ephrem Syrul.

— Cel mai nou doctor universal al bisericii. —

Săptămâna aceasta în 5 Octomvrie se împlinește anul, de când s'a publicat minunata enciclică a sf. Părinte al Romei »Principi Apostolorum Petro«, prin care sf. Ephrem Syrul, diaconul din Edessa, a fost investit cu titlul de »doctor universal al bisericii«. La timpul său în presa română nu s'a pomenit un singur cuvânt despre înalta onoare de care s'a învrednicit acest distins fiu al bisericii răsăritene și de aceea am crezut că e bine, ca din prilejul primei aniversări să spicuiem câteva părți mai interesante din această enciclică, reasumând pe scurt și cuprinsul celorlalte părți, cari toate ar merita să fie cunoscute în întregime.

Mănecând din oficiul de păstor universal, concretizat de Mântuitorul sfântului Petru, principelui apostolilor, enciclica insistă asupra îndatorii care, după vorba sf. Ignățiu (Epist. ad. Rom.) incumbă bisericii Romei: „nu numai de a dovedi, că biserica universală este o icoană minunată a carității divine, ci și de a aprinde cu focul acestei carități sufletele tuturor credincioșilor“.

Părinții primelor veacuri, cu deosebire cei cari au stat în fruntea bisericilor răsăritene, cunoscând aceste însușiri ale bisericii principale a Romei s'au și întors totdeauna cu încredere la urmașii lui Petru. Sf. Vasile cel mare, sf. Athanasiu, sf. Ioan Gurădeaur și alții, cari fie că erau împresurați de eretici, fie că aveau

alte neajunsuri, apelând după prescrișele vechilor canoane (Sardic. 3, 4, 5) la Scaunul Romei, au fost îmbrățișați totdeauna cu multă căldură și apărați cu toată puterea.

„Iar noi, așa urmează sf. Părinte, cari desigur nu îmbrățișăm popoarele orientale cu mai puțină grijă și dragoste decât antecesorii noștri, ne bucurăm, că unele din acestea, au ajuns în urma groaznicului războisă-și câștige deoparte libertatea, iar de altă parte să poată scoate cele sfinte de sub stăpânirea mirenilor. Și văzând stăruințele acestora de-ași organiza statul după geniul propriu fiecărei națiuni și în spiritul așezămintelor din bătrâni, am socotit că facem un lucru potrivit cu timpul și împrejurările lui, propunându-le un preafrumos exemplu de sfințenie, de învățatură și de iubire de patrie, atât pentru a-l imita cu sârguință, cât și pentru a-l venera cu pietate; și anume pe sf. Ephrem, pe care sf. Gregoriu Nyssenul îl cumpără atât de potrivit cu râul Euphratului, intrucât mulțimea creștinilor inundată de apele lui, aduce o însutită roadă a credinței“.

Făcând apoi o frumoasă comparație între sf. Ephrem și sf. Ieronim, un alt orientat, dar care a ajuns un mare dascăl al bisericii apusene, sf. Părinte face o scurtă reprivire asupra vieții sbuciumate din tinereța sfântului Ephrem, care se potolește pe urmă prin îmbrăcarea vestmântului monahal. Acesta îl face să se dedice cu toată puterea științelor sacre, pe terenul cărora ajunge la cele mai mari înălțimi,

fiind numit și ținut „Doctor al Syrilor“. Consecrat de diacon, probabil din partea sf. Vasile cel Mare, sf. Ephrem nu a îndrăznit să primească și ordul preoției, dar cu toate acestea a fost un infocat vestitor al adevărului evanghelic. Ca un adevărat apostol predica cuvântul Dlui, învăța Scripturile, scriea comentarii, introducea fecioarele în cântările sfinte, ajuta pe cetățenii săi, și mai ales pe cei săraci și năcăjiți, cu adevărat „tuturor toate făcându-se“. A trăit ca un eremit și a murit ca un sfânt.

Credința, umilința și o deosebită iubire de patrie a sf. Ephrem se învederează foarte frumos în testamentul pe care-l lasă concetățenilor săi. „Eu Ephrem mor, scrie el în acest testament. Cu frică și cu reverința vă rog însă, pe voi cetățeni ai orașului Edessa, să nu lăsați să mă așeze în casa lui Dumnezeu, sau sub altar. Căci nu se cade ca viermele supus putreziunii să fie așezat în biserică și sanctuarul lui Dumnezeu. Lăsați-mă în tunica și paliul meu, cu cari mă foloseam și îmbrăcam în toate zilele. Petreceți-mă cu psalmi și cu rugăciunile voastre, și mereu vă îndurați să aduceți prinoase pentru puținătatea mea. Avere n'a avut Ephrem niciodată: nu a avut toiag, nici pungă, nici aur, nici argint, nici orice altă bogăție nu am câștigat pe pământ și nu am avut. Nizuiți-Vă cât mai mult să păstrați poruncile și învățăturile mele, ca adevărați ucenici ai mei și să nu vă despărțiți de legea catolică. Fiți constanți mai ales în credință, păzindu-Vă

despre gloria trecută. A fost o cruce într'un vârf de deal și o peatră a libertății în mijlocul câmpului cu acelaș nume, dar într'o noapte mâni sacrilege deprinse a lupta numai contra materiei brute au aruncat în aer cu dinamică aceste relicve istorice românești. — Acum când aceste mâni blestemate nu mai pot lucra, e timpul să vină alte mâni binecuvântate, care să prefacă câmpul libertății într'o grădină minunată, împodobită cu busturile tuturor oamenilor mari dela 1848 și de mai înainte. *De aceea e o datorie națională din cele mai de frunte, ca tot Românul să cumpere cât mai multe bilete dela loteria „Asociațiunii” din Sibiu, strada Șaguna 6 și dela bănoile din centrele mai de seamă, fiindcă veniturile acestei loterii au între altele și această frumoasă menire.*

Revistă bisericească.

După sfințirea bisericii din Gilău, Duminică trecută p. mitropolit Vasile a făcut vizitația canonică a parohiei Cluj, cea mai puternică dintre parohiile bisericii noastre. Din acest prilej intelectualii mireni din Cluj au ținut să facă o frumoasă manifestare de simpatie și dragoste față de celce reprezintă în mijlocul lor concepția de viață a bisericii române unite. Pentru liturghia pontificală mica biserică s'a dovedit absolut neincăpătoare, așa că ea s'a slujit la un altar improvizat în curtea bisericii. La banchetul dat în cinstea înalt Preasfințitului și a suitei sale, s'au spus cuvinte foarte răspiccate în ce privește drepturile la cari ține această biserică și la cari nu va renunța niciodată.

Din Deva ni-se scrie: „Protopopul ortodox român Dobre ne-a reînălțat capela din institutul corecțional, unde se făcea până acum, timp de 3 ani, serviciul divin pentru cei peste 200 credincioși uniți, cari nu au biserică lor. Capela a fost rom. catolică, iar ortodoxii își au biserică proprie”. — Pentru cititorii nostri, cari știu ce face biserică ortodoxă în Satu-

mare și aiurea, unde este în disparență minoritate, este de prisos orice comentariu. Credincioșii noștri din Deva să caute a-și face biserică lor și ar fi bine să ceară ceva ajutor și dela ministerul cultelor. Mai știi, — poate să-l aibă!

Miercuri, în 28 Septembrie s'a făcut la Cluj, sub prezidiul mitropolitului Dr. Nicolae Bălan, *alegerea primului episcop ortodox al Clujului*. A fost ales arhimandritul Nicolae Ivan cu 31 voturi față cu cele 26 voturi ale directorului școlii normale de acolo, Dr. Pavel Roșca.

În chip cu totul extraordinar, procesul de canonizare a surorii carmelitane *Teresia de Lisieux* s'a încheiat după 25 ani dela moartea acestei minunate fecioare, prin serbarea din 14 August a. e., când s. Congregație a riturilor a citit în aula consistorială, în fața Papei, decretul prin care se confirmă oficial gradul eroic al virtuților ei. Laudele ei au fost vestite cu acest prilej din partea Papei însuși, care va proceda în curând și la actul beatificării acestei servitoare alui Dumnezeu, asupra căreia a apărut și în românește o mică broșură sub titlul: „Sora Terezia de Pruncul Isus”.

Biroul de presă al ministerului de externe italian a adunat într'o broșură și a publicat tot ce s'a scris prin Iunie în gazete referitor la *soluționarea chestiunii romane*. Se vede deci, că ea începe să preocupe și cercurile oficialității italiene. Broșura prezintă o unanimitate de păreri foarte semnificativă.

Săptămâna trecută s'a ținut la Roma *congresul internațional al terțiarilor sf. Francisc de Assisi*, cu participarea unui mare număr de episcopi și de terțiarți din lumea întreagă. În cuvântarea rostită la deschidere din partea Papei, acesta a recomandat spiritul de blândețe, de unire și de iubire al marelui patriarh din Assisi.

„L'Osservatore Romano” publică mai nou *pastorala comună a episcopatului catolic german în chestia școlilor confesionale*. Școala

e socotită aici ca o continuare a educației din familie și cum în familie educația se face în spiritul religiei părinților, aceștia au dreptul să pretindă ca școala, la care își trimit copiii, să urmeze, în acelaș spirit. Aceasta nu se poate însă decât în școala confesională. Statul are deci dreptul să reguleze cu deplină putere partea de instrucție și de cunoștințe necesare pentru îndeplinirea datorițelor profesionale și de stat, dar trece peste atribuțiile lui de-a sili pe părinți să trimită copiii într'o școală, care nu continuă educația în spiritul religios de acasă. Episcopii stăruie deci din toate puterile pentru menținerea școlilor confesionale, mai ales a minorităților religioase, specificând, că este o chestiune de strictă dreptate, ca ele să fie suficiente subvenționate din partea stăpânirii.

După cunoscuta inițiativă a sf. Părinte al Romei de-a veni în ajutorul Rusiei infometate, în urma căreia s'a format în Elveția un comitet internațional de ajutorare, din care face parte și nuntialul papal Mgr. Maglione din Berna, Papa a înțeles să iese din cadrele „comisiunilor de studii” trimise în Rusia și a pus la dispoziția țării atât de nenorocite suma de *un milion lire*. Și asta într'o vreme, când patriarhul ortodox al Rusiei Tichon, care a solicitat ajutorul tuturor șefilor religioși protestanți și anglicani, a crezut că nu are de ce să se adreseze și patriarhului Romei papale

Lista *donățiunilor papale* pe care o publică, din timp în timp, oficiosul „L'Osservatore Romano” a trecut de 13 milioane lire. Între cele din urmă donațiuni figurează 200,000 lire pentru „copiii din Albania, fără deosebire de rit și confesiune”, 12,000 metri ștofă neagră pentru preoțimea din Austria, 50,000 lire pentru infometatei din China și Indiile posterioare și 50,000 lire pentru Armenii din Rusia asiatică.

După o statistică mai nouă, cuprinsă în volumul IX al lexiconului bisericesc alui H. A. Krose, *viața monahală a Germaniei* se prezintă pela mijlocul anului 1920 cu un număr de 7030 de călugări (între oari 2399 de preoți) și 60,791 de călugărițe în 5746 de case. Majoritatea cade pe dieceza de Köln (Colonia), cu 1333 călugări și 10,254 călugărițe.

de dușmani, de lucrătorii nedreptății de hulitori și de seducători. Și binecuvântată fie cetatea voastră în care petreceți. Căci ea este cetatea înțelepților și mama Edessa”.

Sf. Părinte se ocupă apoi de bogata sa activitate literară, din care transpiră cu putere sufletul său curat, „o adevărată făclie care ardea și lumina” (Io. 5, 35). Deosebit remarcă specialitatea sa, cântecele sale religioase asupra întregii doctrine catolice, scrise pentru a combate prin răspândirea lor pe cei ce tot pe această cale cercău să răspândească învățăturile păgâne și eretice. Ce frumoasă pildă de felul cum trebuie să muncim pentru evanghelie în toată vremea!

„Pilda lui, spune sf. Părinte, este oportun de-a fi imitată mai ales în zilele noastre, când după războiul înfricoșat, se ivește cumva o nouă stare de lucruri pentru popoare, mai ales din cele pentru Orient. O mare și grea problemă ne incumbă deci, Venerați Frați, atât Nouă, cât și fiecăruia dintre voi și tuturor celor buni, ca tot ce a mai rămas din cultul uman și civil să instaurăm în Hristos, să readucem la Dumnezeu și la sfânta lui biserică societatea răătăcită, la biserică catolică, care în această vreme, când se destramă așezămintele din bătrâni și când ruinându-se state, se confundă toate cele omenești, singură nu se clatină, ci privește cu încredere în viitor, căci e născută spre nemurire, bizuindu-se pe chezașia oracolului rostit către Petru: „pe această piatră

voiu zidi biserică mea și porțile iadului nu o vor înfrânge pe ea” (Math. 16, 18)”.

Pentru toți cari au în biserică slujba de-a învăța pe alții, dar mai ales pentru cei cari au misiunea sfântă de-a propune din catedră sf. Scriptură, sf. Părinte îl pune de exemplu pe sf. Ephrem. O minunată pildă, vrednică de imitat este el apoi și pentru ceice se dedică vieții călugărești și foarte mult poate să învețe lumea întreagă dela acest mare dascăl al bisericii, în ce privește dragostea de patrie și neam, care prin felul cum a înțeles-o a știut să facă din ea o aleasă virtute a oricărui suflet creștin.

O deosebită pietate a avut sf. Ephrem față de maica Domnului, pe care foarte mult a cântat-o în cântecele sale; nici când aceasta „cithară a Spiritului sfânt” nu a reușit să cânte mai frumos și mai dulce, decât atunci când preamărea pe preasfânta Fecioară.

„Nu de mai puțin zel e răpit sf. Ephrem, urmează sf. Părinte, când din îndepărtata Edessa privește Roma, spre a preamări primatul sf. Petru: „Fiți binecuvântați, regi sfinți, apostoli ai lui Hristos, așa se adresează el chorului apostolilor; „fiți binecuvântați, lumina a lumii... Soare Hristos, eandelabru și Petru, iar oleul împărțășirea Duhului sfânt. Binecuvântat fii Petre, poarta păcătoșilor, limba învățăcelor, glasul vestitorilor cuvântului, ochiul apostolilor, paznicul ceriurilor, întâiul-născut al purtătorilor de chei” (S. Ephr. Encom. in Petrum

et Paulum). — Și'n alt loc: „Ferieit ești o Petre, capul și limba trupului fraților tăi, a trupului zic ce se alcătuește din frați, în care ambii ochi sunt fiii lui Zevedeu. Aceia sunt fericiți, pentru că văzând tronul învățătorului și-au cerut un loc ales. Dar descoperirea Tatălui îl favoriză pe Petru, care devine piatra neclintită (Rahmani, Hymni S. Ephr. De virginitate, p. 45). Și'n alt imn ni-l introduce pe Domnul Nostru Isus Hristos astfel agrăindu-l pe vicariul său de pe pământ: „Simone, învățăcelul meu, eu te-am pus pe tine temelie a Bisericii sfinte, te-am numit mai'nainte piatră, ca să susții întreagă clădirea mea. Tu ești inspectorul celor ce mi clădesc mie Biserica pe pământ. Dacă vor să edifice ceva rău, te-am pus pe tine de temelie, înfrână-i pe dânșii. Tu ești obârșia izvorului, din care se scoate învățătura mea, tu ești căpetenia învățăcelor mei, prin tine voiu adăpa toate neamurile. A ta e dulceața aceea dătătoare de viață, pe care o împart eu. Pe tine te-am ales să fii ca cel dintâiu născut în alcătuirea mea, și moștean al bogățiilor mele. Cheile împărăției mele ți-le-am dat ție, și iată te pun mai mare peste toți tezaurii mei” (Lamy, S. Ephr. Hymn. et Serm. vol. I. p. 411).

Toate cumpănindu-le, ne rugăm cu lacrimi ferbinți de Dumnezeu, ca pe Răsăritenii pe cari, contrar părerii vechilor părinți ai lor, îi ține în mod vrednic de plâns departe de acest Scaun al lui Petru o despărțire prea lungă

Știri mărunte.

Redacțional. Din cauza imbulzirii de material, am suprimat din acest număr *săptămâna politică*. M. S. Regele fiind la vânatoare, în politica internă nu este de altfel nici o schimbare, iar în politica externă lucrurile se desvoaltă în direcția indicată în ultimul număr.

Desvălirea statuei latinității, a lupoaicei trimise Clujului nostru de orașul Roma, a fost o serbare din cele mai înălțătoare. Tot elanul și însuflețirea de care este capabil sufletul popoarelor latine s'a manifestat cu putere în ziua de 28 Septembrie, când în piața Clujului, în fața miilor de asistenți, profesorul Romalo Artioli ne-a predat simbolul clasic al înfrățirii latino-române: pe cei doi gemeni, cari sug din lupoaica bătrânului Lațiu.

M. S. Regele a plecat săptămâna trecută la vânatoare în Maramurăș. Se spune, că va sta acolo 12 zile.

Locale. Măine, Dumineca după înălțarea sfintei Cruci, va predica în catedrală, pâr. *Victor Pop*, notar consistorial.

— *Chestiunea furtului* dela primărie este încă tot nelămurită. Cercetările continuă, și până la terminarea lor locul primarului și al secretarului suspendați îl ține secretarul din Tiur d. Păcurariu și d. Rudolf Ritz, juratul mare al Blajului.

— O grupă de 50 de *cercetași* ai „cohortei Bărnuțiu” pleacă azi în *escursiune* de 3 zile la Turda și Murăș-Uioara, sub conducerea d. prof. Coriolan Suciu, comandantul cohortei. La Turda va avea loc și o întrecere sportivă de football cu elevii liceului „Regele Ferdinand” de acolo.

O hotărâre semnificativă. Învățătorii români confesionali din județul Sibiu, întruniți în adunare generală la 20 Sept. a. c. au luat următoarea hotărâre: „Până când cei în drept vor rezolva situația școlii confesionale, și pentru ca în viitor învățătorii confesionali să nu mai fie lăsați în situația tristă de azi, materialicește neegal salarizați față cu învățătorii de stat, directoratul general al instrucției să fie rugat să declare pe învățătorii confesionali din

să-i readucă în sfârșit la sânul și'n brațele Bisericii romane, cu care, după mărturia sf. Ireneu, ceși primise învățătura prin măestrul său Polycarp dela Ioan apostolul, pentru înțietatea ei mai mare trebuie să fie unită întreagă biserica, adecă toți credincioșii de pretutindena (Adv. haer III. c. 3)“.

Arătând apoi, ce s'a făcut din partea Bisericii romane pentru memoria acestui mare sf. părinte al Bisericii îi adauge cununa de care este vrednic în toată puterea cuvântului, proclamându-l de doctor universal al Bisericii. „Lucrul acesta, așa încheie enciclica sf. Părinte, să fie o nouă dovadă pentru catolicii orientali despre zelul și silința cu care Pontificii Romani se poartă față de acele Biserici îndepărtate, a căror legitime obiceiuri liturgice și regule canonice, dorim, ca și antecesorii noștri, să rămână deapururi întregi și neștirbite. Darea-ar Dumnezeu, cu harul său și întrepunerea sf. Etrem, să cadă acele piedici, pentru cari vedem cu durere, că s'a rupt o parte atât de însemnată a turmii creștine de piatra mistică, pe care și-a clădit Hristos Biserica sa. Măcar de-ar răsări cât mai curând acea zi preafiericită, în care cuvintele adevărului evanghelic, date dela un păstor prin tocmelele înțelepților se vor scrie ca strămurările și ca cuiele înfocate, (Eccl. 12, 11) în inimile tuturor“.

județul Sibiu ca învățători de stat, iar Consistoarele să încuviințeze sinoadele parohiale, până la rezolvirea chestiei școlilor confesionale, să cedeze edificiile școlare în folosul statului. Până la rezolvirea favorabilă a acestei hotărâri învățătorii confesionali declară, că nu vor începe prelegerile“. — Frumoase perspective!

Încercări pentru statornicirea valutei. O comisiune de financieri americani, în frunte cu bancherul Baruch, unul din cei mai de seamă sfetnici financieri ai lui Wilson, a sosit în Europa în scopul de a găsi o soluțiune practică pentru statornicirea valutei. Discuțiunile angajate de acești americani se fac în mod strict confidențial.

Fondul „Gavril Precup”, destinat pentru „Masa studenților” din Blaj a mai sporit cu următoarele contribuiri: „Albina” (Sibiu) și „Patria” (Blaj) câte 1000 lei; Dr. Iacob Radu 300 lei; Dr. Ionel Comșa, Dr. Zenovie Păclășanu și Dr. Ionel Pop câte 200 lei; Dr. Coriolan Steer 125 lei; Dr. Al. Pteancu, Aurel Ciortea, Adrian Oțoiu, Dr. Laurențiu Pop, Romul Fersigan, Ieronim Ban, Dr. Ioan Godolan, Nic. F. Negruțiu, Sever Sălăgian, Ioan F. Negruțiu, Dr. Izidor Marcu, Dr. Emanoil Doctor, Aurel C. Domșa, Eugen Nicola, Emil Negruțiu, Dr. Ambroziu Chețian, Traian Gherman, Augustin Caliani și Dr. Alexandru Rusu câte 100 lei; Dr. Lazar Chirilă, Dr. Gh. Ioanovici. Dr. Victor Chirilă, Olimpiu Ghiță, Petru și Aurora Enghis, Silviu Filip, Vasile Moldovan, Dr. Victor Macaveiu, Fiaviu C. Domșa și Alexă Pop câte 50 lei; Victor Muntean 40 lei; Valer Suciu și Ștefan Pop câte 30 lei; Io. Teiușan 25 lei; E. Chintăuanu, A. Zelinca, C. Secoșan, E. Voina, E. Chiuhan, C. Iencică, A. Șerb, Ioan Costea, Ioan Moldovan, Dr. Aug. Tătar, Grig. Pădurean, Oct. Modorcea, Nic. Țarină, Ioan Crișan, Ioan Popu, Sim. Ghizdavu, Ios. Pop Coriolan Suciu, Ioan Băgăian, Aron Papiu și Iuliu Maior câte 20 lei; L. Popa, T. Gavrilăscu, A. Kellner, V. Mozesy, Vasile Suciu, Dem. Lalanne, T. L. Ciungan și Eugen Hopârtean câte 10 lei; iar M. Haiman 5 lei. Rezultatul de până acum al colectei este de 12,165 lei.

Un monument pentru Iuda Iscarioteanul s'a desvălit nu de mult în regiunea Kazan din Rusia. La serbare au participat două regimente de-ale armatei roșii. Vorbirea a ținut-o un jidan cu părul roșu, spunând, că multă vreme s'a tot gândit cui să i-se ridice un monument în cinstea ideilor revoluționare. S'a gândit întâi la Lucifer și la Cain, fiindcă ambii au fost agitatori și revoluționari persecutați. Durere însă, Lucifer nu se potrivea cu concepția marxistă, iar cât privește pe Cain l-a abandonat, fiindcă existența lui nu este destul de sigură din punct de vedere istoric. De aceea a căzut alegerea pe Iuda Iscarioteanul, înainte mergătorul revoluției, care 2000 de ani a fost desprețuit din partea societății capitaliste.

Preoți repausați. Au murit și se recomandă rugăciunilor Veneratului Cler următorii preoți: *Vasile Tămaș*, paroh în Popești, protopop al districtului Luncii, asesor consistorial la Oradea-mare († în 22 Sept.) și *Octavian Florian* paroh în Sânger — arhidieceză — († în 22 Sept. — Odihnească în pace!

† **Petre Grădișteanu.** Marți în 27 Septembrie a încetat din viață fostul prezident al Ligei culturale, Petre Grădișteanu, un entuziast luptător pentru izbândirea idealului național. Se stinge după ce și-a văzut visul cu ochii, trezind regretele unanime ale tuturor oamenilor, cari au cunoscut această frumoasă figură a vieții noastre publice.

Cereți pretutindeni „Unirea”!

Bibliografie.

Au apărut.

Dr. Romul Boila, Anteproect de constituție pentru statul român întregit. Cu o scurtă expunere de motive. Cluj 1921. Prețul 10 lei.

Este un anteproect de constituție ținut în spiritul ideilor proclamate în adunarea din 1 Dec. 1918 la Alba-Iulia: Se deosebește deci în multe puncte esențial de anteproectul partidului liberal. În ce privește cultele proclamă absoluta lor libertate, bine înțeles în cadrele impuse de ordinea publică și a bunelor moravuri; nu cunoaște biserica de stat ori dominantă, ci garantează tuturor cultelor recunoscute dreptul la o viață autonomă în chestiunile interne, a cultului, administrative și de avere. La solemnități naționale serviciul se va face în biserica românească a majorității din comună, iar unde nu este biserica românească în biserica confesiunii recunoscute, care are mai mulți credincioși în localitate. Învățământul este liber. Pentru ajutorul ce-l dă statul școlilor confesionale este în drept să hotărască condițiile de existență ale acestora. În acest spirit modern sunt redactați toți articolii acestui bine-gândit anteproect de constituție, pe care Ardealul și mai ales biserica noastră trebuie să-l prefere ori-cărui proiect, eare nu stă pe temelii principiilor dela Alba-Iulia.

Victor Lazar, Ardealul și Ardeleni („Biblioteca populară a Asociațiunii” Nr. 96—7) Sibiu 1921. Prețul 3 lei de număr.

Cartea dlui Lazar ne dă o frumoasă icoană a Ardealului de ieri, arătând cu dibăcie petele cari au început să-i strice frumuseța, și stăruind pentru o curățire cât mai neîntârziată a acestora. În tratatul despre biserica are câteva enunțări (că papii dela Roma ar fi persecutat pe Românii ortodoxi, că catolicii ar fi ars mănăstirile ortodoxe ș. a.) cari nu corespund adevărului și deci trebuiau să lipsească.

Dr. Elie Dăianu, Oameni și stări dela noi. („Bibl. (pop. a Asociațiunii” Nr. 90) Sibiu 1921. Prețul 3 lei.

Ioan Georgescu, Ce este și ce vrea să facă Asociațiunea? („Bibl. pop. a Asociațiunii Nr. 100). Sibiu 1921. Prețul 3 lei.

Cartea este o luminoasă expunere a trecutului și un frumos program al viitorului puternicei noastre asociații culturale din Ardeal. Tolle, lege!

Schisma românească sau „Unirea cu Roma” („Bibl. bunului păstor” Nr. 10) Sibiu 1921. Prețul 250 lei.

Dr. Alexandru Ciplea, Mica Biblie sau istoria descoperirii dumnezeiești. Partea II: Legea nouă. Blaj 1921. Prețul 15 lei.

Dr. Augustin Tătar, Dogmatica specială a religiei creștine catolice. Manual pentru cl. V liceală. Blaj 1921. Prețul 1250 lei.

Dr. Alexandru Rusu, Catechismul catolic. Ediția II revăzută. Blaj 1921. Prețul 10 lei.

Colecție de cântece bisericesti pentru uzul dascălilor și a poporului catolic din eparhia Iași. Ediția III. Iași 1921. Prețul 4 lei.

„*Cele trei Crișuri*“. Revistă de cultură. Anul II. Nr. 14 și 15 (1—15 Sept. 1921). Oradea mare. Prețul câte 350 lei de număr.

„*Transilvania*“. Anul II Nr. 7—8 (Iulie August) și Nr. 9 (Septembrie). Sibiu. Prețul câte 10 lei numărul.

„*Dumineca ortodoxă*“. Anul IV. Nr. 1—2 (4 Sept.) București. Abonamentul 12 lei anual.

„*Funcționarul*“. An. I. Nr. 17. Cluj 1921. Apare de 2 ori pe lună ca organ al funcționarilor ardeleni.

Se primesc

2 băieți dela 14 ani în sus din familie
: : bună ca învățacei la brutăria : :

Petru A. Moga

Blaj.

(22) 3 ?